

Östermalms stadsdelsnämnd

Tjänsteutlåtande
Dnr: 2018-172-1.1.
Sid 1 (22)
2018-03-16

Handläggare:
Carolina Bjurling &
Roger Mellroth
Telefon: 08-508 10 052

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2018-04-19

Östermalms stadsdelsnämnd

Underlag för budget 2019 med inriktning 2020 och 2021

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden fastställer underlag för budget 2019 med inriktning 2020 och 2021.
2. Omedelbar justering.

Christina Klang
stadsdelsdirektör

Östermalms stadsdelsnämnd

Karlavägen 104, pl 6

08-508 10 052
08-508 10 000
carolina.bjurling@stockholm.se
stockholm.se

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	4
1.1 Ett Stockholm som håller samman.....	4
1.2 Ett klimatsmart Stockholm.....	4
1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm.....	4
1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm.....	5
2 Nämndens verksamhetsområde	5
2.1 Förskoleverksamhet	6
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid	7
2.3 Äldreomsorg.....	8
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.....	9
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri	10
2.6 Stadsmiljöverksamhet	12
2.7 Ekonomiskt bistånd.....	14
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder	14
2.9 Övrigt	15
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	16
3.1 Drift.....	16
3.2 Investeringar.....	17
4 Övriga redovisningar	18
5 Lokalförsörjningsplan.....	19
5.1 Inledning	19
5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler	19
5.3 Kapacitetsbeskrivning	20
5.4 Förändringar i lokalbeståndet.....	20
5.5 Kostnadsutveckling.....	21
5.6 Effektiviseringsmöjligheter.....	21
5.7 Övrigt	22

Bilagor

Bilaga 1: 2018-172-1.1. Sdn10 2019-2021

Bilaga 2: 2018-172-1.1. Investeringsönskemål 2019-2021

Bilaga 3: 2018-172-1.1 PM Norra Djurgårdsstaden 2018-02-28

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Nedan redovisas nämndens strategiska satsningar för att bidra till kommunfullmäktiges inriktningsmål under den kommande treårsperioden. De satsningar som punktats under respektive inriktningsmål nedan är kopplade till nämndens kärnverksamhet.

1.1 Ett Stockholm som håller samman

- Fortsatta satsningar för förskolornas ledning och personal för att skapa likvärdiga villkor för alla barn i förskolan.
- Fortsatt arbete med digital kompetens för alla barn i enlighet med läroplansuppdraget.
- Fortsatt arbete för att öka användandet av samordnad individuell plan (SIP) för personer som har behov av flera parallella insatser.
- Erbjuder socialt stöd till nyanlända.
- Fortsatt arbete med att skapa långsiktigt hållbara, tillgängliga, jämställda och trygga parker.
- Fortsatt arbete i stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden, med fokus på stadsdelsnämndens verksamheter.
- Vidareutveckla samarbetet mellan socialtjänst och äldreomsorg för att motverka missbruk och hemlöshet hos äldre.
- Utveckla boendeformer för personer med funktionsnedsättning.
- Kompetensutveckla medarbetare samt utveckla arbetsätt för att kunna möta brukarnas behov av vård och omsorg inom äldreomsorgen.
- Fortsatt arbete med att utveckla mat- och måltidssituationen för äldre inom äldreomsorgen.
- Utvärdera och vidareutveckla sociala mötesplatser för äldre.

1.2 Ett klimatsmart Stockholm

- Fortsatt arbete med energieffektivisering.
- Fortsatt arbete med att synliggöra och systematiskt förstärka ekosystemtjänsterna i parker och grönområden inom stadsdelsområdet.
- Vidta åtgärder för att kunna sortera matavfall samt minska mängden avfall genom återvinning.
- Fortsatt utveckling av arbetet med kemikaliesmart förskola genom ökat fokus på förskolegårdar och utemiljö.
- Avsluta kartläggning av, och förbättra, förskolornas inomhusmiljö.

1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- Starta en pilotverksamhet för en vikarie- och resurspool för förskola tillsammans med Norrmalms stadsdelsnämnd.
- Fortsätta prioritera stöd till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden och som inte ingår i Jobbtorg Stockholms målgrupp.
- Delta i projekt VINST för att utveckla stadens upphandlingsfunktion.
- Delta i projekt GPS för framtagande av budgetverktyg för att utveckla prognos- och

uppföljningsarbetet.

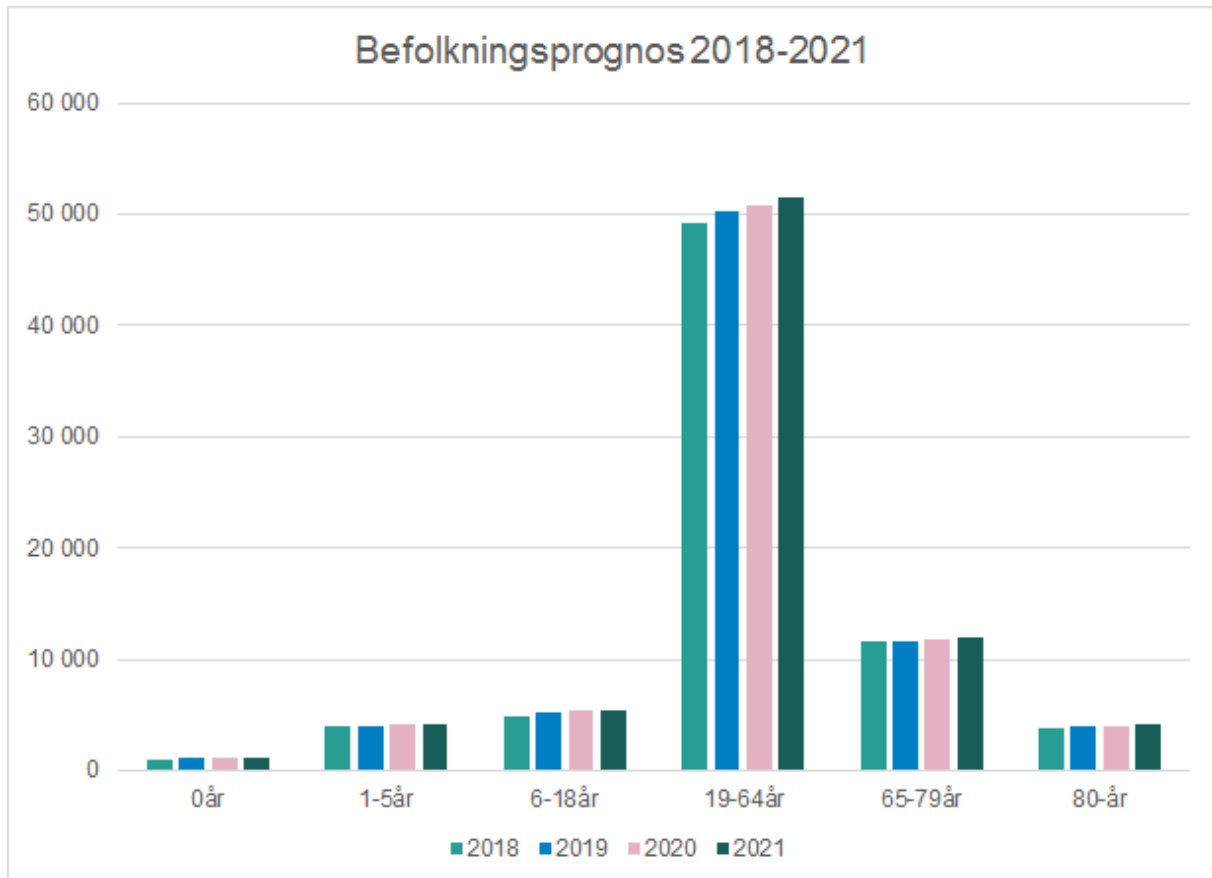
1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- Fortsätta implementera *Program för ett jämställt Stockholm*, *Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad* samt *Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck*.
- Säkerställa kompetensförsörjningen- utveckla, behålla och rekrytera medarbetare - såväl inom bristyrken som nya funktioner som identifierats genom förvaltningens behovsanalys.
- Aktivt arbete kring chefsförsörjningen, att behålla och utveckla chefer samt att se över chefernas förutsättningar i sina uppdrag.
- Proaktivt arbetsmiljöarbete som främjar hälsa, förebygger ohälsa och sjukfrånvaro.
- Fortsatt arbete med att skapa delaktighet för alla barn i olika frågor som rör en hållbar utveckling.
- Utveckla metoder och arbetssätt för att öka invånarnas ansvarskänsla och delaktighet i stadsdelsområdets parkmiljöer.

2 Nämndens verksamhetsområde

Befolkningsprognos

Nedan redovisas Swecos senaste befolkningsprognos "Statistik om Stockholm, befolkningsprognos 2017" per juni 2017. Befolkningsprognosen är en viktig planeringsförutsättning för stadsdelen. Befolkningen i stadsdelen ökar kraftigt de närmaste åren. Prognoserna varierar mycket vilket jämförelsen mellan Swecos befolkningsprognos för 2018 visar. I "Statistik om Stockholm, befolkningsprognos 2016" var prognosen för 2018 att stadsdelsområdets befolkning skulle uppgå till 75 990 invånare. Ett år senare är prognosen för 2018 höjd till 77 046 invånare, en differens på 1056 invånare.

Under perioden beräknas invånarantalet inom Östermalms stadsdelsområde öka med nästan 4000 personer, cirka 5 procent.

År	0 år	1-5 år	6-18 år	19-64 år	65-79 år	80+ år	summa
2018	1 006	3 968	4 952	49 263	11 523	3 822	77 046
2019	1 058	4 031	5 169	50 194	11 655	3 895	78 594
2020	1 096	4 150	5 352	50 843	11 793	3 982	79 806
2021	1 122	4 241	5 471	51 467	11 885	4 106	80 962

2.1 Förskoleverksamhet

2.1.1 Omvärldsfaktorer, demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Ökningen av antalet inskrivna barn i stadsdelsområdets förskoleverksamhet bedöms fortgå som planerat under perioden, inte minst på grund av utbyggnaden av Norra Djurgårdsstaden.

I takt med utbyggnaden av förskolor har rekrytering av förskollärare varit en utmaning de senaste åren. Det är hög konkurrens om de förskollärare som utbildas. Ett aktivt och långsiktigt arbete på olika nivåer i staden krävs för att öka andelen förskollärare. Det är även svårt att rekrytera barnskötare med utbildning. Förskollärare har under de senaste två åren erbjudits kompetensutveckling i form av en arbetslagsledarutbildning. Detta i syfte att utveckla det pedagogiska ledarskapet och att skapa förutsättningar för att leda

utvecklingsprocesser. Nästa steg i arbetet att stärka arbetslagens kompetens blir fokusgrupper för barnskötare och därefter riktade kompetensinsatser för denna yrkesgrupp. Under senare delen av år 2018 kommer en pilotverksamhet för en vikarie- och resurspool att startas tillsammans med Norrmalms stadsdelsnämnd.

Skolverkets rekommendation angående antalet barn per grupp blir svår att leva upp till då det saknas både utbildade förskollärare och lokaler som är lämpliga. En omfördelning av resurser, både lokaler, ekonomiska och personella, kommer att krävas för att nå upp till Skolverkets riktlinjer.

2.1.2 Utveckling och prioriteringar

Ett gott och hållbart ledarskap är av stor betydelse för förskolans kvalitet och likvärdiga villkor för verksamheten. Detta medför att satsningen på det statliga rektorsprogrammet för förskolechefer och biträdande förskolechefer kommer att fortgå. Även Skolverkets utbildning ”Förskolechefens pedagogiska ledarskap” kommer att prioriteras. Implementering av den reviderade läroplanen för förskolan som kommer att pågå under planperioden med start hösten 2018 kommer att kräva satsningar på olika nivåer i staden.

Arbetet med digitalisering kommer att fortgå i och med införandet av Skolplattformen, en digital plattform för stadens förskolor och skolor. Detta kommer att kräva kompetensinsatser likväl som personella och ekonomiska resurser.

Ett inkluderande arbetssätt innebär att alla barn ska ges möjligheter att utifrån sina förutsättningar och behov delta i den ordinarie verksamheten. När det gäller arbetet med barn i behov av särskilt stöd behöver personalen rustas med ökade kunskaper i hur man möter varje barn utifrån dess specifika behov. Satsningen på ABC (Alla Barn i Centrum), utbildning för både förskolepersonal och vårdnadshavare, med fokus på gemensamma bemötandepprinciper kommer att fortgå.

Skolinspektionens slutrapport (februari 2018), som bygger på en treårig granskning av förskolans verksamhet över hela landet, visar att det generellt råder ett gott demokratiskt klimat inom förskolan. Granskningen visar dock att mycket av värdegrundsarbetet är ganska oreflekterat och att förskolornas arbete med jämställdhetsuppdraget är otillräckligt. Detta medför att fortsatta satsningar på kompetensutveckling inom normkritik och jämställdhet behöver genomföras, bland annat genom ökat fokus på barnrättsperspektivet.

Arbetet med att kartlägga och förbättra förskolornas luft- och ljudmiljö inomhus fortgår. Under planperioden kommer eventuella bullerreducerande åtgärder att genomföras med start 2019.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

2.2.1 Omvärldsfaktorer, demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Enligt senaste befolkningsprognosen kommer gruppen barn och unga att öka kraftigt de närmaste två åren, och den största ökningen sker i nyproducerade bostadsområden dvs. Norra Djurgårdsstaden. Vid utveckling av området finns behov av ytterligare fritidsverksamhet och mötesplatser. Den planerade parkleken Jackproppen (2019) är tänkt som en resurs för förskolor, barnfamiljer och föreningar i Norra Djurgårdsstaden. En öppen förskola kommer att startas i området när parkleken färdigställs.

Stadsdelsnämnden finansierar två fritidsgårdar, en som drivs i egen regi, Humlanhuset, i Humlegården och en som drivs av Föreningen Hjorthagens Gård i Hjorthagen för yngre barn och ungdomar. Trots att gruppen unga i stadsdelsområdet ökar, har besöksantalet på nämndens fritidsgård minskat. Humlanhuset fortsätter att arbeta aktivt för att kulturen ska få större plats i verksamheten. En identifierad utmaning är att locka fler flickor samt att skapa en mötesplats för hbtq-ungdomar.

Förändrade rörelsemönster bland ungdomarna på Östermalm innebär behov att utveckla fältassistenternas arbete med inriktning mot tidig upptäckt. Fältassistenterna har noterat att färre ungdomar rör sig ute på kvällarna, vilket har lett till ett förändrat arbetssätt med ökad samverkan med skolorna i syfte att nå ungdomarna. Då det inom stadsdelsområdet finns 26 skolor är arbetet resurskrävande.

2.2.2 Utveckling och prioriteringar

Arbetet för att ge alla barn och unga en trygg, varierad och tillgänglig kultur och fritid fortgår. Hur efterfrågan och behoven hos Östermalms barn och unga kopplat till fritidsverksamhet ser ut är inte helt klarlagt. För att bättre förstå hur barn och ungas behov och önskemål ser ut behövs en fördjupad kartläggning där ungdomarna på Östermalm själva tillfrågas.

Nämndens fördelning av föreningsstöd bidrar till att öka utbudet av kultur- och fritidsaktiviteter i stadsdelen. En analys av medlemsstatistiken i de föreningar som erhåller stöd från nämnden, visar att åldersgruppen barn och ungdomar är underrepresenterade. Fler kvinnor än flickor, pojkar och män är medlemmar. Att barn och unga är underrepresenterade kan bero på att yngre åldersgrupper generellt har en låg registrering som medlemmar. Analysen behöver därför kompletteras med en analys av vilka målgrupper som de olika föreningarnas verksamhet når ut till, innan beslut kan fattas om eventuella omprioriteringar av föreningsstödet.

För att möjliggöra en aktiv fritid även för personer med funktionsnedsättning tar förvaltningen del av satsningen på "Fritid för alla" samt arbetar vidare med att tillgängliggöra information som finns på bland annat "Fritidsnätet" för brukare.

Preventionsarbetet kommer fortsatt att prioriteras. Den nya ANDT- (Alkohol, Narkotika, Doping & Tobak) strategin ska implementeras liksom det nya uppdraget med spelprevention, genom utveckling av arbetsmetoder. Stockholmsenkätens resultat 2018 kommer ge en bild av hur insatserna behöver riktas framöver.

2.3 Äldreomsorg

2.3.1 Omvärldsfaktorer, demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Antalet personer över 65 år förväntas öka under planperioden. I den senaste boendeplanen för region innerstaden framgår att antalet äldreomsorgstagare (totalt boende, hemtjänst och dagverksamhet) inom Östermalms stadsdelsområde prognostiseras minska något fram till och med 2020, för att därefter öka fram till och med 2040. Trenden är densamma för antalet omsorgstagare på vård- och omsorgsboenden.

Merparten av vårdtagarna inom äldreomsorgen i Stockholms stad är 85 år och äldre. Medelåldern är högst på vård- och omsorgsboende, men även inom ordinärt boende är medelåldern hög (84 år). Detta enligt den senaste rapporten från StockholmSNAC (rapport från undersökning 2017 av behov och insatser inom äldreomsorgen i Stockholms stad). Den

åldrande befolkningen, den höga medelåldern bland äldreomsorgens brukare och alltfler multisjuka med behov av kvalificerade hälso- och sjukvårdsinsatser samt palliativ omvårdnad förutsätter rätt kompetens och förändrade arbetssätt. Projektet "Tryggt mottagande i hemmet", som startar under år 2018, syftar till att vara en övergång mellan slutenvården och ordinarie boende för att exempelvis kunna möta ovanstående målgrupper. Under de kommande åren kommer projektet att utvärderas och implementeras sedan sannolikt i den ordinarie verksamheten.

Den pågående översynen av socialtjänstlagen kommer att slutföras under 2018 och effekterna kommer bli synliga från 2019. Lagen förväntas bland annat leda till att arbetssätt och samarbetsformer med andra kommuner och andra aktörer kommer att behöva ses över.

Entreprenader som driver vård- och omsorgsboende behöver numera ett tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Tillståndsprövningen tar lång tid och godkänns inte entreprenören innebär det att stadsdelsförvaltningen behöver ha beredskap för övertagande av verksamheten i egen regi. Skyndsam verksamhetsövergång innebär särskilda utmaningar kopplat till personalfrågor, upphandling/inköp och it- och telefoni m.m. Äldrenämnden och stadsdelsförvaltningarna bör framgent ta höjd för denna risk och identifiera de förutsättningar som krävs för att på kort tid kunna ta över verksamheter i egen regi, när så krävs.

2.3.2 Utveckling och prioriteringar

Den åldrande befolkningen, den höga medelåldern bland äldreomsorgens brukare och alltfler multisjuka med behov av kvalificerade hälso- och sjukvårdsinsatser samt palliativ omvårdnad förutsätter rätt kompetens och förändrade arbetssätt. Kontinuerlig kompetensutveckling behövs för att möta de äldres komplexa vårdbehov. Risken för att äldre ska utveckla sjukdomsrelaterad undernäring är fortfarande hög vilket medför att kost och måltider är ett prioriterat område.

Det faktum att hemsjukvården inte kommer att kommunaliseras förutsätter en väl fungerande samverkan med landstinget och dagens samverkansformer behöver ses över och utvecklas. Detta är nödvändigt för att kunna bemöta de komplexa vårdbehoven. "Tryggt mottagande" är ett led i att öka samverkan mellan huvudmännen, samtidigt som den äldre får en tryggare omvårdnad och större delaktighet.

En nödvändig utveckling för äldreomsorgen som helhet är att öka användandet samt kunskapen kring välfärdsteknologi. Välfärdsteknologi är ett led i arbetet med att öka den enskildes självständighet, självbestämmande och integritet, men också en förutsättning för att i framtiden kunna möta den åldrande befolkningens behov av äldreomsorg inom ramen för givna resurser.

Under 2018 utvecklar äldreomsorgen möjligheten till dialog med stadsdelsområdets äldre invånare genom en social mötesplats. Arbetet kommer att följas upp och utvärderas de kommande åren för att leva upp till invånarnas förväntningar, behov och önskemål.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

2.4.1 Omvärldsfaktorer, demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Försäkringskassan har idag en stram bedömning av assistans och förvaltningen upplever att den statliga assistansen dras in oftare än tidigare. Eftersom kommunen har ansvaret att se till att den enskilde får stöd i vardagen, kommer sannolikt kostnaderna för assistans att öka för

förvaltningen. Det pågår en översyn av LSS och under året väntas ett nytt lagförslag med betydande förändringar, framförallt inom assistansen om översynen innebär förslag om en huvudman istället för nuvarande två. Förändringen kan komma att påverka riktlinjer och biståndsbedömning samt hur staden lämpligast bör organisera verksamheterna inom funktionshinderområdet.

Ett nytt avtal har tecknats gällande persontransporter. I dagsläget är det svårt att bedöma hur detta kommer att påverka kostnadsmässigt.

Stödet till personer med funktionsnedsättning kommer sannolikt att öka i omfattning, främst insatserna boendestöd enligt SoL samt bostad med särskild service för vuxna och daglig verksamhet enligt LSS. Få privata utförare ansöker om inträde enligt LOV när det gäller bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § LSS. De står istället utanför valfrihetssystemet, vilket medför ökade kostnader för stadsdelsnämnderna som då behöver köpa platser till högre priser.

Behovet av särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning inom stadsdelsområdet kommer troligtvis att tillgodoses genom planerad nybyggnation i Norra Djurgårdsstaden (se vidare avsnitt 5.7). För staden som helhet finns en brist på särskilda boenden. Behovet av boenden med olika inriktningar behöver samordnas över staden. God framförhållning i beställarnas rapporteringsprocess samt planering tillsammans med bostadsbolag, lokalstrateger och utförare krävs för att säkerställa boendefrågan.

2.4.2 Utveckling och prioriteringar

Förvaltningen ser behov av fler olika boendetyper, till exempel för personer med förvärvad hjärnskada och personer med demensdiagnoser under 65 år. Traditionella gruppboendestäder efterfrågas i mindre utsträckning av yngre personer med funktionsnedsättning, vilka istället efterfrågar serviceboendestäder som är integrerade i bostadsområden med ett samlat personalstöd. Bostadskarriär ska också vara möjligt genom flytt från gruppboendestad till serviceboendestad.

Vidare bör staden utveckla boendeformer som passar enskilda med AST-diagnos (autismspektrumtillstånd) bättre. Personer med neuropsykiatriska diagnoser har önskemål om egna lägenheter men med stöd i olika former. För denna växande målgrupp behöver samarbete, ansvar och organisation tydliggöras mellan kommunen och hälso- och sjukvården. Dels för att ge möjlighet för den enskilde att klara ett eget boende efter förmåga, dels för att minska behovet av kostsamma externa placeringar.

Personer med funktionsnedsättning har stora strukturella svårigheter att komma ut på den reguljära arbetsmarknaden. Flera verksamheter inom daglig verksamhet enligt LSS har i uppdrag att hjälpa den enskilde att komma ut i eget arbete. Det finns därför behov av dels en ökad samverkan med arbetsförmedling, försäkringskassa och arbetsgivare, dels ett stadsövergripande samarbete.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

2.5.1 Omvärldsfaktorer, demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Barn och unga

Jämfört med 2013 har antalet orosanmälningar mer än fördubblats. Antalet anmälningar

rörande barn- och ungdomar med omfattande problematik beroende på neuropsykiatriska funktionshinder, psykisk ohälsa och hög skolfrånvaro har ökat. Det har fört med sig ett större behov av både akuta och planerade placeringar utanför hemmet, i synnerhet för ungdomar. Ett nära samarbete med såväl skolor, barn- och ungdomspsykiatri och internt inom förvaltningen behövs för att samordna insatser så att dessa barn ska få sina behov tillgodosedda. Akuta placeringar av ungdomar med psykiatriska vårdbehov har ökat på grund av förändrade resurser inom slutenvården.

Barn och unga som har återaktualiserats inom 12 månader efter avslutad insats har ofta neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och psykisk ohälsa, såsom ångest eller depressioner. Så kallad hemmasittarproblematik förekommer i högre utsträckning hos pojkar än hos flickor. Då problematiken är komplex är det en vanlig orsak till att pojkar återaktualiseras. Även missbruk är en något vanligare anmälningsorsak för pojkar i åldern 13-19 år än för flickor i samma ålder. Fortsatta analyser görs för att se till att insatser anpassas utifrån barnets eller ungdomens behov, oavsett könstillhörighet.

På Ungdomsmottagningen är det fortsatt stor efterfrågan på kuratorer och det finns fortsatt behov av utåtriktat arbete för att nå olika ungdomsgrupper. Under tre års tid har stimulansmedel bidragit till att ungdomsmottagningen kunnat minska väntetiden till kurator och att medarbetare haft möjlighet att utveckla det utåtriktade arbetet med framförallt ensamkommande ungdomar, utan att ordinarie verksamhet påverkats. Stimulansmedlen via *Uppdrag psykisk hälsa* upphör efter 2018, vilket försvårar möjligheterna att möta behoven framöver.

Andelen pojkar som besöker ungdomsmottagningen har minskat något och pojkar söker i mindre utsträckning samtalsstöd hos kurator. Uppgifterna gäller samtliga pojkar som besökt ungdomsmottagningen, oavsett var i staden de är bosatta. Verksamheten har försökt att nå fler pojkar genom att till exempel samarbeta med yrkesgymnasium och har erbjudit vissa insatser på plats. Under 2018 planeras start av en POP, penis och pung, -mottagning med manliga kuratorer och en venerolog.

Antalet ensamkommande ungdomar som är aktuella inom socialtjänsten har sjunkit under 2017. Antalet ärenden kommer troligen att fortsätta minska under de kommande åren.

Socialpsykiatri

Inom socialpsykiatrin förväntas en ökning av personer med behov av stöd, framförallt yngre personer i åldern 18-25 år. Stockholmsenkäten (2016) visar att andelen unga med psykisk ohälsa ökar. Trenden med allt fler personer som får neuropsykiatriska diagnoser bedöms fortsätta. Det är inte ovanligt att målgruppen även har LSS-tillhörighet, vilket ökar komplexiteten i ärendena inom socialpsykiatrin.

Efterfrågan på stöd från innerstadens personliga ombud har ökat. De fyller en viktig funktion då samhällets service har blivit allt mer svårtillgänglig för målgruppen med psykiatrisk funktionsnedsättning. För att möta de ökade behoven har innerstadens tre personliga ombud förstärkts med ett fjärde ombud.

Missbruk

Inkomna LVM-anmälningar gällande vuxna tenderar allt mer att handla om avancerat alkoholmissbruk, ibland i kombination med tablettmissbruk, med omfattande fysiska komplikationer till följd. Målgruppen är dessutom många gånger äldre och

behandlingsinsatserna behöver därför anpassas efter målgruppens fysiska behov. I det vråkningsförebyggande arbetet har noterats att främst äldre personer till följd misstänkt demens, psykisk funktionsnedsättning och/eller missbruk riskerar att hamna i hemlöshet.

Kommunen har från 2018 fått ett ökat ansvar för missbruk av spel om pengar. I ansvaret ligger såväl det förebyggande som det motverkande arbetet. Riktlinjerna för missbruk och beroende ska uppdateras centralt, stadsdelsförvaltningarna behöver få stöd i det fortsatta arbetet inom området.

2.5.2 Utveckling och prioriteringar

Barn och unga

Ett fokusområde är att utveckla och förbättra samverkan med interna och externa samverkanspartners för att tidigare uppmärksamma barn och ungdomar i behov av stöd. Tidiga förebyggande insatser till barn, unga och deras familjer är fortsatt prioriterat och efterfrågan har ökat på exempelvis Komet-föräldragrupper. För att säkerställa att de barn som är i behov av samordnade insatser från olika verksamheter behöver i större utsträckning samordnad individuell plan (SIP) upprättas. En särskild SIP-samordnare har därför anställts via ett samarbete med Kungsholmens- och Norrmalms stadsdelsförvaltningar i syfte att utbilda och implementera arbetet med SIP.

Missbruk

Det finns behov att fortsätta utveckla samarbetet mellan socialtjänst och äldreomsorg för personer över 65 år med missbruksproblem för att tillgodose målgruppens sammansatta behov.

Förvaltningen ser möjligheter till effektivisering, ökad likställighet och minskad administration gällande yttranden över remisser från Socialförvaltningens tillståndsenhet i ärenden rörande alkoholserving. Eftersom svarstiden är kort skickas ofta kontorsutlåtanden i avvaktan nämndbeslut. De uppgifter och synpunkter gällande den sociala bedömningen som efterfrågas av stadsdelsnämnden kan många gånger tillståndsenheten inhämta inom den egna förvaltningen som till exempel restaurangtättheten i vissa områden med känd missbruksproblematik och ordningsproblem. Behöver tillståndsenheten kompletterande uppgifter i något specifikt ärende bör stadsdelsförvaltningen kunna lämna sådana utan remissförfarande till stadsdelsnämnden.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

2.6.1 Omvärldsfaktorer, demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Förvaltningen medverkar i planeringen för nya bostäder, samhällsservice samt utomhusmiljöer, bland annat planeringen av Norra Djurgårdsstaden och flera andra stadsutvecklingsprojekt på Östermalm. Erfarenheterna visar att det ur stadsdelsförvaltningens perspektiv är viktigt med tidig medverkan i varje fas av planprocessen. Förvaltningen har hittills på så vis kunnat bidra med idéer och hittat alternativa lösningar som tagits tillvara i projekten.

Östermalms parkanläggningar utgör ett stort värde för alla invånare och besökare i ett växande och sammanhållet Stockholm. Fler parkbesökare och efterfrågan på fler funktioner ställer höga krav på skötsel och förnyelse av parkerna så att de blir långsiktigt hållbara.

Många förskolor och skolor saknar egen gård för utelek och är hänvisade till parkerna som därigenom får ett ökat slitage.

Parkytornas storlek och mångfunktionalitet har betydelse för ett jämställt nyttjande. Forskning visar bland annat att flickor blir mer stillastående än pojkar när friytetillgången är liten. Förvaltningen bevakar att parktillgången blir tillräckligt stor och att mångfunktionella ytor planeras både vid upprustning och vid utvecklingen av parker. Efter samtliga dialoger görs en analys av inkomna synpunkter utifrån könsfördelning bland de som svarat.

Under 2018 kommer förvaltningen att utreda möjligheten till egenregi för en mindre del av parkskötseln, landskapsvård och mindre löpande underhålls- och skötselåtgärder. Syftet är att öka kvaliteten och flexibiliteten på parkskötseln. Utredningen kommer även se över möjligheten att sysselsätta personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

2.6.2 Utveckling och prioriteringar

Planering och utbyggnad av Norra Djurgårdsstaden har pågått länge, vilket gett viktiga erfarenheter och lärdomar. Parkmiljöverksamheten deltar numera både i den fortsatta planeringen och har samtidigt hunnit överta driften av färdigställda parker i området. Drifterfarenheterna är värdefulla och kan nu i sin tur beaktas i det som ska planeras framöver.

När det gäller grönfrågor har stadsdelsförvaltningen ett välfungerande samarbete med exploateringskontoret. Stadsträdgårdsmästare och trafikkontoret har ett viktigt samordningsuppdrag i staden, och ur stadsdelsförvaltningens perspektiv är det önskvärt om mer resurser kan avsättas för att samordna arbetet på ett effektivt sätt. Det finns ett behov av att hitta former för att stärka samarbetet mellan förvaltningar och fastighetsägare, i syfte att samutnyttja befintliga gröna ytor och för att skapa nya gröna platser och stråk i gaturummet som kopplar ihop parkerna.

Arbetet med att synliggöra och systematiskt förstärka ekosystemtjänster i parker och grönområden är fortsatt prioriterat. För att möta kommande klimatförändringar är det viktigt att tillvarata och öka parkernas kapacitet att omhänderta dagvatten. För att i framtiden möjliggöra sunda trädbestånd där parkernas värden och karaktärer kan värnas och utvecklas behöver förvaltningen även fortsätta arbetet med att ta fram trädplaner.

Förvaltningen skaffa sig kontinuerligt fördjupad kunskap om miljömässigt och ekonomiskt hållbara material i parker och grönområden. Förvaltningen arbetar också med att succesivt byta ut gammalt material i parkerna som inte uppfyller stadens miljömål och efterfrågar tydligare stadsövergripande riktlinjer kring hur exempelvis konstgräs och gummimattor ska användas på lekplatser.

Insatserna för att minska nedskräpning och öka ansvarskänslan för parkmiljöerna fortsätter. För att öka invånarnas engagemang i parkskötseln avser förvaltningen att uppmuntra till fler bostadsnära brukaravtal och ge möjlighet till stadsodling i utvalda och mindre använda delar av parkmiljön.

Tillgänglighet är prioriterat och beaktas i varje parkupprustning. Förvaltningen arbetar systematiskt, utifrån budget, med att genomföra tillgänglighetsåtgärder i parkerna.

Arbetet för ett tydligt barn- och jämställdhetsperspektiv i planeringen fortsätter, bland annat genom att arbeta för rymliga och ändamålsenliga förskolegårdar. Ur ett barnperspektiv är det också viktigt att tillgången till park-, lek- och idrottsmiljöer är god. Även medborgardialog är

fortsatt prioriterat och formerna för detta vidareutvecklas kontinuerligt för att nå nya målgrupper.

2.7 Ekonomiskt bistånd

2.7.1 Omvärldsfaktorer, demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Andelen som uppbär ekonomiskt bistånd bedöms vara fortsatt låg under planperioden. De som uppbär ekonomiskt bistånd utgörs av tre relativt jämnstora kategorier; arbetslösa, sjukskrivna utan ersättning samt personer med sociala/medicinska arbetshinder exempelvis missbruksproblem. Arbetslösa har gynnats av en stark arbetsmarknad de senaste åren. Övriga har många gånger långa bidragstider och komplexa behov och behöver mycket stöd för att inte bli kvar i bidragsberoendet.

Statens ansvar för etablering av nyanlända sträcker sig över två år, då de uppbär etableringsersättning för sin försörjning. För de hushåll som efter etableringen inte kan försörja sig själva, kan det bli aktuellt att söka ekonomiskt bistånd. Det är svårt att förutse i vilken utsträckning denna grupp kommer att öka i omfattning framöver. Även anknytningsärenden kommer att påverka verksamheten. Inte minst i de fall ensamkommande barn fått permanent uppehållstillstånd och vars familjer kommer till Sverige. Dessa nyanlända behöver mycket stöd för att etablera sig i samhället. Det kan också medföra behov av en större bostad. Det är svårt för barnfamiljer att hitta varaktiga boenden till rimlig hyresnivå, vilket försvårar möjligheten till egen försörjning.

2.7.2 Utveckling och prioriteringar

En viktig faktor för kostnadsutvecklingen framöver kommer att vara nyanländas möjligheter till egen försörjning samt möjligheten att hitta en stadigvarande bostad med rimlig hyra. Förvaltningen kommer under planperioden att utveckla det sociala stödet för nyanlända under etableringen och också se över möjligheten att samordna stödet inom norra innerstaden.

Unga vuxna mellan 18 - 25 år, barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden och långtidsbidragsberoende är fortsatt prioriterade målgrupper inom ekonomiskt bistånd.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

2.8.1 Omvärldsfaktorer, demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Andelen arbetslösa i stadsdelsområdet är 1,6 procent och bedömningen är att den kommer att vara fortsatt låg under planperioden. Enligt Arbetsförmedlingens prognos är det brist på arbetskraft inom flera yrkesområden under de kommande åren. Många av dessa jobb kräver gymnasieutbildning, vilket innebär att arbetslösa med kort utbildning även i fortsättningen bedöms ha svårt att komma in på arbetsmarknaden. Samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Jobbtorg är därför av stor betydelse för att fler kortutbildade ska erbjudas utbildning och praktik och öka sina möjligheter till arbete och bli självförsörjande.

2.8.2 Utveckling och prioriteringar

Den grupp som inte ingår i Jobbtorg Stockholm/Jobbtorg Resurs målgrupp, men som har behov av arbetsmarknadsåtgärder prioriteras. Detta kan vara personer som tidigare deltagit i flera olika åtgärder utan resultat, långtidssjukskrivna, personer med tidigare missbruk eller odefinierad problematik. Nämnden är beroende av ett nära samarbete med hälso- och sjukvården, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen för att lyckas med att förkorta

bidragstiden för denna målgrupp.

Det har funnits en ökad ambitionsnivå att erbjuda fler ungdomar feriejobb de senaste åren. För förvaltningen är det en utmaning att erbjuda tillräckligt många meningsfulla arbetstillfällen. Ungdomar med särskilda behov bör fortsatt prioriteras.

2.9 Övrigt

Övergripande trygghets- och säkerhetsfrågor

Kris och säkerhet

En uppdaterad krisledningsplan har nyligen fastställts som förtydligar ansvars- och uppdragsfördelningen från strategisk till operativ nivå. Under 2018 kommer Östermalms krisorganisation att utbildas och öva. Utbildningar kommer att ske både lokalt och gemensamt med övriga innerstadsstadsdelar (KNÖS). Under planperioden planeras årligen återkommande övningar och utbildningar.

Våldsbejakande extremism

Implementeringen av nämndens handlingsplan pågår. En samordnare har utsetts och de medarbetare som kan komma i kontakt med riskgrupper har utbildats. Inget tyder på att hotet från radikala krafter kommer att minska de närmaste åren. Satsningarna på information och åtgärder för att öka medvetenheten och beredskapen kommer därför att fortsätta. Även här sker samarbete inom KNÖS. Handlingsplanen revideras kontinuerligt, närmast i samband med tertialrapport 1 2018.

Våld i nära relationer

I verksamhetsberättelsen 2017 konstateras att allt fler personer söker hjälp och får stöd på grund av våld i nära relationer. Den ökade kännedomen tros hänga samman med de utökade utbildningssatsningar som gjorts för medarbetare inom förskola, socialtjänst och äldreomsorg det senaste året. Arbetet för att motverka våld i nära relationer är en prioriterad fråga. En vidareutveckling av lokala rutiner för insatser, utredningar, ansvarsfördelning och samverkan förväntas, tack vare det stadsdelsövergripande relationsvåldscentrum som beräknas starta i juni 2018.

Trygghetsfrågor och lokalt utvecklingsarbete

Resultat från trygghetsmätningen samt medborgarundersökning 2017 indikerar en ökad upplevelse av otrygghet i i det offentliga rummet, i synnerhet bland kvinnor. Stadsdelsförvaltningen samarbetar med trafikkontoret i arbetet med att genomföra trygghetsåtgärder i parker och grönområden, exempelvis förbättrad belysning och slyröjning. Inom ramen för den gemensamma samverkansöverenskommelsen med Lokalpolisområde Norrmalm finns tre prioriterade områden: *Trygghet på offentlig plats, ungdomar samt inbrott*. Även *våld på offentlig plats* är en fråga som fokuseras. Genom trygghets- och säkerhetsrådet (TSR) finns motsvarande samverkansforum, där olika aktörer träffas med jämna mellanrum för avstämningar och koordinering av insatser.

Nämndens lokala utvecklingsprogram 2017-2022, som beslutades 2016 utgår från fyra prioriterade områden: *Psykisk hälsa, Barn och ungdomars inflytande, Jämställdhet, trygghet och tillgänglighet för alla på offentliga platser samt Alkohol- och narkotikaanvändning bland ungdomar*. De prioriterade områdena och målen är fortsatt aktuella, även om vissa av

åtgärderna och uppföljningsmåttarna som beskrivs i programmet kan komma att behöva ses över under planperioden.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Stadsdelen växer och befolkningen beräknas i slutet av 2021 vara närmare 81 000 invånare. Stadens resursfördelningssystem utgår från befolkningen och deras behov och stadsdelarnas budgetar tillförs resurser därefter. I de verksamheter till vilka stadsdelen riktar stora delar av resurserna, förskolebarn och den äldre befolkningen över 80 år, beräknas ökningen till 14 respektive 9 procent mellan senaste faktiska avläsningen 31 december 2016 och slutet av planperioden sista december 2021.

Förskola och parklek

Hyreskostnaden vid nyetablering av förskolor närmar sig i flera fall 30 000 kronor per barn och år. Framför allt gäller det i miljöprofilstadsdelen Norra Djurgårdsstaden där byggherrar i flera fall presenterat kalkyler långt över vad staden har möjlighet till inom ersättningssystemet. Idag utgör den peng som kommunfullmäktige beslutat ska gå direkt till förskolorna 80 procent av den schablon stadsdelen får i budgettilldelning. Mellanskillnaden mellan schablon och peng, 20 procent, ska finansiera hyror, lokalunderhåll, programstab, kostnader för gemensamma verksamhetssystem, nämnd och administration. 2018 utgör mellanskillnaden 25 862-30 807 kronor per förskolebarn vilket i vissa fall inte ens täcker hyreskostnaden.

I budgeten för 2018 kompenseras stadsdelarna för förskolor med hög hyra med 80 procent av merkostnaden i intervallet 1 729 – 2 500 kronor per kvadratmeter och 40 procent av merkostnader över 2 500 kronor per kvadratmeter. Bidraget utgår för högst 10 kvm per inskrivet stockholmsbarn. Resursfördelningssystemet och politiska mål om färre barn i barngrupperna styr åt olika håll. Antal förskolor med hyra över 2 500 kronor per kvadratmeter uppgår till 13 stycken, vilket motsvarar 35 procent av det totala antalet förskolor.

Vid nystart av förskolor krävs att personalgruppen är på plats, introduceras, förbereder starten och arbetssätt cirka en månad innan barnen kommer. Vid nyetableringar av avdelningar är det huvudsakligen barn i ettårsåldern vid start, det vill säga små barngrupper vilket gör att det kan vara svårt att komma upp till 10 kvm/barn i mätningarna.

I Norra Djurgårdsstaden planeras tidigt för nyetablering av förskolor. Vid nyetablering av förskolor i ett stadsutvecklingsområde av denna storlek bör stadsdelsnämnden kompenseras för kapitalkostnaderna (avskrivning och räntor) vid investeringar i inventarier som uppstår vid starten. Så är det inte idag utan respektive nyetablerad enhet ska inrymma kostnaderna. Det medför att nyetablerade enheter har svårt att nå budget i balans.

Ensamkommande

Sedan 2016 samarbetar innerstadsstadsdelarna om handläggningen av ensamkommande med placering av enheten på Kungsholmen. Under 2017 införde Migrationsverket förändrade, lägre ersättningssystem för placeringar vilket är en utmaning. Även finansiering av handläggningen är en utmaning då ersättning endast ges i form av engångsbidrag när ett ensamkommande flyktingbarn kommer till kommunen medan handläggningens kostnaden ofta

består under flera år. Om minskningen av ensamkommande fortsätter kan förvaltningen under planperioden komma att återta uppföljningen i egen regi.

Barn, kultur och fritid

Medel för ungdomssatsningar i nyetablerade områden bör tillföras så att till exempel parklekar, fritidsgårdar, fältassistenter kan möta invånarnas behov av aktiviteter och bidra till ökad trygghet.

Äldreomsorg

Till 2017 tilldelades Östermalm en ökad budgetram om 39 mnkr för äldreomsorg varav 18,6 mnkr på grund av befolkning. Vid Swecos mätningen i juni 2017 hade de över 80 år istället minskat vilket bättre stämde med utvecklingen av platser på vård och omsorgsboende i stadsdelen, där platserna minskade under första halvan av året. I budget 2018 ökade budgetramen för äldreomsorg med 10,5 mnkr men för befolkningsfaktorn minskade anslaget med 17,2 mnkr. Under hösten 2017 och inledningen av 2018 har behovet av vård- och omsorgsboende istället ökat kraftigt. Förvaltningen vill påtala behovet av att kvalitetsutveckla och kvalitetssäkra Sweco:s prognoser om efterfrågan på äldreomsorg. Prognoserna har avgörande betydelse för nämndernas planering och budgetering.

Stadsmiljö

Genom den stadsgemensamma satsningen på reinvesteringar förlängs parkanläggningarnas livslängd. Förvaltningens analys är att det i ett långsiktigt perspektiv kan vara mer ekonomiskt hållbart att se över driftbudgeten för att minska framtida behov av reinvesteringar. Förvaltningen ser även ett behov av att se över fördelningsnyckeln för stadsmiljö och att det skulle vara intressant att använda driftskostnadsanalyser i budgetarbetet. När staden växer och nya parker byggs, ökar också behovet av skötselinsatser, men med det gällande fördelningssystemet ökar inte medlen för skötsel när nya parker tillkommer. Den verkliga kostnaden för de driftinsatser som krävs för att parkerna ska uppnå god kvalitet utifrån uppställda mål behöver tas fram. Differensen mellan driftbudget och resultatet av driftskostnadsanalys är ett mått på det framtida reinvesteringsbehovet.

3.2 Investeringar

I flerårsbudgeten ska nämnden besluta om investeringar som nämnden anser är prioriterade för planperioden. Investeringsönskemålen redovisas i bilaga 2. För investeringsmedel fördelade genom fördelningsnyckeln genomförs mindre parkupprustningar inom stadsdelsområdet.

4 Övriga redovisningar

Personal- och kompetensförsörjning

I december 2017 var antalet tillsvidareanställda månadsavlönade 910 (809 kvinnor och 101 män) och antalet visstidsanställda 116 (98 kvinnor och 18 män). Under planperioden förväntas förvaltningen att växa inom samtliga verksamhetsområden. Detta kommer att leda till en ökning av månads- och timavlönad personal och ställa ökade krav på förvaltningens stödfunktioner. Förvaltningen fortsätter arbetet med att erbjuda heltidsanställning till ofrivilligt deltidanställda. Heltid är norm vid nyrekrytering. Inom äldreomsorgen där de flesta deltidanställda finns räknar förvaltningen med att hitta lösningar för de som vill arbeta heltid under de närmaste åren.

För att möta framtida kompetensbehov upprättas kompetensförsörjningsplaner för samtliga enheter inom förvaltningen under 2018, med olika insatser som ska ge förutsättningar att attrahera, behålla och utveckla medarbetare på kort och lång sikt. Under de kommande åren ska förvaltningen även se över rutinerna kring mottagande av studenter och praktikanter för att utveckla det interna arbetet, då dessa grupper utgör en god rekryteringsbas.

Personalrörligheten i förvaltningen har sedan 2015 gått upp med 1 procent, till 9 procent 2017. En viktig satsning för att hålla rörligheten på en sund nivå är arbetet med handlingsplanen för att förbättra arbetsituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare som fortsätter även under 2019.

Det är viktigt att säkra ledarförsörjningen och tillhandahålla relevant kompetensutveckling för chefer. Arbetet för att behålla och utveckla ledare inkluderar även att se över förutsättningarna för chefernas uppdrag; befogenheter, mandat och resurser, för hållbart och nära ledarskap. Förvaltningsgemensamma ledarutvecklingsinsatser planeras under planperioden.

Arbetsmiljö och hälsa

I förvaltningens kompetensförsörjningsplan uppmärksammas vikten av att förbättra arbetsmiljön för att behålla medarbetare. En väl planerad introduktion på olika nivåer är en viktig faktor. Ett arbete med att forma en lokal arbetsmiljöutbildning med utgångspunkt i Sunt arbetslivs material påbörjas under våren 2018 i samverkan inom innerstadsstadsdelarna. Utbildningen vänder sig till chefer och skyddsombud.

Den genomsnittliga sjukfrånvaron i förvaltningen för helåret 2017 var 6,46 procent, vilket var lägst bland stadsdelsförvaltningarna. Det betyder att arbetsmiljöarbetet, med ett särskilt fokus på den organisatoriska och sociala arbetsmiljön, har gett resultat. Sjukfrånvaron påverkar både kvaliteten i verksamheten och medarbetarnas arbetsmiljö. Förvaltningens systematiska arbete med aktiv uppföljning av sjukfrånvaron, riktade insatser och en prioritering av tidig rehabilitering och återgång till det egna arbetet fortsätter.

Digitalisering

För att kunna attrahera och behålla medarbetare måste verksamheterna ligga i framkant när det gäller att använda moderna digitala verktyg. Det är av samma skäl viktigt att medarbetarna är delaktiga i att utveckla dessa verktyg och identifiera nya arbetssätt som möter framtida behov.

För närvarande är några av förvaltningens medarbetare involverade i projektet *Modernisering av sociala system* som är av stor betydelse för såväl socialtjänsten som äldreomsorgen och

leds av stadsledningskontoret. När arbetet kommer in i införandefasen, den första versionen ska enligt projektplanen lanseras år 2020, kommer ett stort antal medarbetare att bli involverade för att implementera stadens nya sociala system inom nämndens verksamheter

5 Lokalförsörjningsplan

Samtliga nämnder ska utarbeta en lokalförsörjningsplan för att ge en samlad bild av stadens lokalförsörjning. Lokalförsörjningsplanen är ett verktyg för att staden på lokal och central nivå ska kunna planera det långsiktiga behovet av lokaler och den utgör ett viktigt led i arbetet att uppnå ett effektivt resursutnyttjande. Planen utgår från den lokalsituation som råder den 1 mars 2018 och uppgifter redovisas med beräkning av helårseffekt.

5.1 Inledning

Stadsdelsnämndsområdet har en ökande befolkning och tillkommande bostadsområden som Norra Djurgårdsstaden men även på övriga Östermalm. Förvaltningen deltar aktivt i planprojekten och nya förskolor planeras in bostadsområdena.

Behovet av specialbostäder för personer med funktionsnedsättning boende inom stadsdelsområdet kommer troligen att tillgodoses genom den planerade nybyggnationen i stadsdelen Norra Djurgårdsstaden. Förvaltningen är dock angelägen om att ytterligare bostäder byggs med rimliga boendekostnader, så att stadens hela behov i större utsträckning täcks. För att säkra tillgången och möta behoven av nya förskolor och bostäder med särskild service samarbetar förvaltningen med Exploateringskontoret och Stadsbyggnadskontoret redan när markanvisning sker.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler

Befolkningsprognosen visar en ökning av barn i förskoleåldern under perioden. Huvudtrenden förklaras av den utbyggnad som växer fram och de bostäder som planeras inom Hjorthagen och Värtahamnens område och andra byggprojekt i stadsdelsområdet. Barnantalet i stadsdelen förväntas under planperioden öka med ca 14 procent och till 2021 uppgå till 4241 barn (enligt Swecos prognos). Andelen inskrivna barn i förskolan på Östermalm uppgår till cirka 93 procent av alla barn, av dessa går i januari 2018 drygt 55 procent i kommunala förskolor.

Enligt prognosdokument NDS (uppgifter från Exploateringskontoret & detaljplan), är behovet av förskoleplatser i förhållande till antal byggda lägenheter beräknat på 21 platser per 100 nya lägenheter.

Enligt prognosen syns ett underskott av förskoleplatser 2018 VT -138, 2018 HT -100, 2019 och därefter ett underskott fram till 2021. Underskottet beror delvis på förseningar av nya förskolelokaler som i projekten, hus 11, och Stettin samt att privata anordnare avvecklar. Underskottet av platser VT 2018 täcks genom öppning av garantiförskola på Dianagården.

Enligt ”Anvisningar för nämndernas arbete med underlag för budget 2019 med inriktning för 2020 och 2021” samordnar äldrenämnden den årliga revideringen av stadens Äldreboendeplan, varför detta inte redovisas här.

I ”Äldreboendeplaneringen för innerstaden.....” framgår att prognosen för

äldreomsorgstagare, boende, hemtjänst och dagverksamhet, är att efterfrågan kommer att minska något (3 procent) mellan år 2016 och 2020, för att därefter öka.

Vård och omsorgsboendet Dianagården kommer att avvecklas fram till 2018 -12-31.

5.3 Kapacitetsbeskrivning

Förskolan är organiserad i sex förskoleenheter som i sin tur består av ett antal förskolor fördelade på 35 adresser.

Antalet barn i åldern 1-5 år som var inskrivna i Östermalms kommunala förskolor i februari 2018 är 2010 och i enskilda förskolor 1590 totalt 3605 barn.

Målet är att samtliga lokaler och kvm yta nyttjas fullt ut där det är möjligt och där inte teknisk begränsning som ventilation eller pedagogiska bedömningar som storlek på barngrupper begränsar.

Vid minskade behov avvecklas lokaler baserat på funktionalitet och lokalkostnad.

I kommunal regi finns tre stödboenden enligt SoL, med totalt 25 lägenheter.

I kommunal regi finns tre gruppboenden enligt LSS, totalt 17 lägenheter.

I kommunal regi finns två serviceboende enligt LSS, med 13 lägenheter

På entreprenad drivs fyra gruppboenden enligt LSS, totalt 21 lägenheter.

Totalt 76 lägenheter.

På entreprenad drivs även en Dagligverksamhet enligt LSS.

Inom Östermalm finns fyra vård- och omsorgsboende med heldygnsvård med för närvarande totalt 369 platser, två lokaler för öppen hemtjänst, en dagverksamhet och en träffpunkt.

Ett boende Dianagården avvecklas och under 2018 minskas platserna successivt, med totalt 48 platser.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

I NDS fortsätter planeringen av områdets olika utbyggnadsetapper. I Etapp Västra kv Björnlandet startades etappens sista förskola december 2017 med en kapacitet av 72 barn. Vilket betyder att i hela Etapp Västra finns en total kapacitet på 195 förskoleplatser.

Under 2019-2021 beräknas ytterligare 5 förskolor vara klara för inflyttning. Några av dessa kommer att drivas i enskild regi och några i kommunal regi.

Ny parklek i kv. Jackproppen beräknas vara klar VT 2019

På Gärdet i kv. Stettin kommer en ny förskola med 72 platser till juli 2018. En försening mot plan med 11 antal mån

På Lappkärsberget planeras byggnation av studentlägenheter på mark där förvaltningen har haft två friliggande förskolor, Forskarbacken 14 och Professorslingan 47, Professorslingan har avvecklats årsskiftet 2016/2017 och barnen har flyttat till Forskarbacken. Ny förskola på 5-6 avdelningar planeras i ett av bostadshusen. Planerad inflyttning under 2020.

Förvaltningen söker efter en lokal till socialpsykiatrins träffpunkt. För närvarande är det svårt att finna en lokal för ändamålet i stadsdelen, det finns väldigt få lämpliga lokaler.

5.5 Kostnadsutveckling

Lokalhyrorna på Östermalm är höga. Kostnadsökningen för nyligen genomförda omförhandlingar av förskolelokaler ligger mellan 10 – 70 procent (genomsnittlig ökning 33 procent).

Även kostnaden för nyproduktion i stadsdelen är hög, dels beroende på läge och höga hållbarhetskrav. Den senast färdigprojekterade och hyressatta förskolan i NDS ligger hyran per kvadratmeter på 3033kr och årshyran per barn 29 872 kr inklusive särkostnadstillägg, värme och fastighetsskatt.

Även gruppbestäder och servicelägenheter påverkas av det höga hyresläget i nyproduktion vilket får till följd att dessa blir svåra att finansiera inom gällande pengssystem.

Nämnden har i genomförandeärenden uppdragit till Fastighetskontoret att förvärva bostadsrätter enligt nedan

- förskola, kv Stettin, 2018, uppskattad förvärvskostnad 35,8 mnkr
- förskola kv Jackproppen förvärvskostnad 35,8 (2015)
- förskolan Hus 11 SISAB har beräknats klar till 2019 men kostnadsbilden vid upphandling överstiger prognos.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

Lokalytorna på förvaltningskontoret på Karlavägen 104 har effektiviserats ytterligare vilket innebär att många handläggare delar rum. Det är svårt att ytterligare effektivisera i dessa lokaler.

Karlavägen 104, ledning, administration, staber för förskola och parklek, socialtjänst och äldreomsorg samt biståndsbedömare inom försörjningsstöd och äldreomsorgens beställarenhet. Yta 2185 kvm, antal arbetsplatser 121.

Karlavägen 112 plan 3, Vuxenenheten inklusive socialpsykiatri samt Stöd och service, yta 551 kvm, antal arbetsplatser 29.

Karlavägen 112 plan 4, Familjeenheten, yta kvm 570, antal arbetsplatser 24.

Oxenstiernsgatan 31, Personliga ombud och fackliga representant, yta 113 kvm, antal arbetsplatser 5.

Hyreskontrakten för lokalen Karlavägen 104 och en av lokalerna Karlavägen 112 med yta 551 kvm sades upp innan årsskiftet 2016/2017 av hyresvärden Vasakronan för omförhandling. Förvaltningen har kommit överens med Vasakronan om en förlängning för hyreskontraktet till 2019-09-30.

Förvaltningen gör nu en behovskartläggning av de administrativa lokalerna för att kunna göra en kravspecifikation på nya lokaler som ska stödja en modern och flexibel organisation. Lokalerna ska samtidigt vara yteffektiva.

När nya förskolor planeras strävar förvaltningen efter att planera så yteffektivt som möjligt

5.7 Övrigt

Utbyggnad av omsorgslägenheter

Gruppbostad om 6 lägenheter beställd i Kv. Ängsbotten byggstart ca 2019 inflyttning ca 2021. 2 Gruppbostäder om 6 lägenheter vardera beställd i etapp Kolkajen - Ropsten inflyttning 2022-2024

Behovet av specialboväder för personer med funktionsnedsättning inom stadsdelsområdet kan tillgodoses genom planerad nybyggnation i Norra Djurgårdsstaden. Gruppboväder behöver byggas med rimliga boendekostnader för personer med speciella behov.

Förvaltningen ser ett behov av en mer utvecklade samverkan med stadens förvaltningar och bolag vid planering och uppförande av nya lokaler för förskolor, gruppboväder och lokaler för de äldre.